

Христо Ботйовъ никога — поне намъ не е извѣстенъ абсолютно нито единъ фактъ, крѣто да ни противорѣчи, — никога не извършвалъ дѣйствиe, което да не е подчинено на неговата воля, или пъкъ, да не изхожда изъ нуждитѣ на неговата дълбока душа. Новитѣ факти, които притѣжаваме, ни каратъ да заключимъ, че и най-голѣмото немирство отъ страна на българския поетъ, се е налагало отъ необходимостта на ползата, или отъ това, че една велика душа всѣкога намира резони да реагира по най-разнороденъ начинъ на външнитѣ явления.

Още звѣнти въ ушитѣ на съврѣменници една случка, станала въ одеската гимназия, която е притурила много нѣщо къмъ „откритието“ на рускитѣ гимназисти, че прѣдъ себе си тѣ иматъ не единъ обикновенъ човѣкъ.

На единъ Ботйовъ съученикъ отъ одеската гимназия дължимъ ние факта, куцо описанъ и отъ Ст. Заимовъ въ неговитѣ несполучливи поправки върху „Биографическия опитъ“ за поета отъ З. Стоянова ¹⁾, който състои ето въ що. Все около същето врѣме — доколкото се простиратъ свѣденіята ни, — когато Христофоръ Пѣтковъ създаде апология на „човѣкътъ-богъ“, и накара прѣподавателятъ на божескитѣ науки да излѣзе изъ кожата си, другъ прѣподавателъ по словесность станалъ свидѣтель на трето „выступленіе выпрямаго болгарина“. Руснакътъ-учителъ правилъ разборъ на единъ отъ типоветѣ въ Гоголевитѣ произведения, по всѣка вѣроятность на Плюшкина. Плюшкинъ, еднакво съ героитѣ въ „Ревизоръ“ и „Мъртвитѣ души“, сж най-много занимавали рускитѣ гимназисти и, като нови произведения, както по своя замисълъ, така и по живота, който кристализиратъ въ себе си, всѣко щудиране надъ тѣхъ събуждало новъ интересъ у ученицитѣ, които обикновено, за смѣтка на типове въ литературни произведения, прѣд-

¹⁾ Мсб. I. 204.